

Euskara etxetik espaziora

Hizkuntzalari baten esperientzia
espazio-ontzira igo zenean

Ekaitz Santazilia Salvador
UPNA/NUP, UPV/EHU, Aziti Bihia

Zangozako Ikastola
2015-2-13

[Zer ari naiz ni hemen?]

- Iruñea (Irunberri), 1987
 - D eredukoa
 - Familia erdalduna osoki
 - EKAITZ!!!! Ecaych, Ezcay, Ecay

- Zenbat ni bezala?

- Halere

- Ama! Handitan euskal filologo izan nahi dut!

- Oso ongi!

- hori zer da?

- Zertaz biziko zara?

EA AZALTZEKO
GAI NAIZEN...

© Can Stock Photo - csp13610330

Hizkuntzalaritza

=

Kohetea

[Gure inguruan arrotz]

- Irunberriko zaharrak:
 - ¡¿“Aquí vascuence?! ¡bien!”
 - “Coge el mustur de pan y tira p’al Chocotico”

ETEN KULTURALA: NOIZTIK?

[Euskara nire inguruan: herria]

- Paper zaharretan Irunberriko euskara:
 - *Odolquy, odolquy beardela!* (1575)
 - Herri euskaldunen zerrenda (1587)
 - San Bartolomen meza euskaraz (XVI. mendea)
 - *Indac onat maquil ori! nic aditucodiat fraide hoc!* (1624)
 - 1627 eta 1661ko apaizen prozesuak
 - Andres Muruzabal kasedarrak Irunberrin ikasi zuen euskara (1696)
 - Irigarai: 1778 euskararen muga

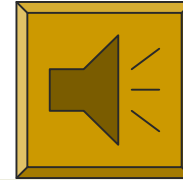
https://www.academia.edu/2010310/HARRIZ_HERRI_IRUNBERRI

<http://linguanavarrorum.blogariak.net/2013/06/26/euskararen-lekukoak-irunberri/>

[Eta gero ezer ez?]

- Lexikoa
 - *Apurras, chilingar...*
- Toponimia
 - *Iturbero > Turrubero, La Rubia...*
- Kontaktua: Zaraitzu eta Erronkari eta beste
 - Irunberrira etorriak
- Nongoa izan daiteke datorren testigantza?

[Testigantza]

- Ekaitz: Tú a tu madre le has oído alguna vez alguna palabra en euskera?
- Hitztuna: En vasco, vascuenze (...). Entonces no existía el euskera (...). Sí, sí, ¡bueno! Todo, todo. Bueno, a nosotros a nadie, claro, porque no nos enseñó nada. Yo le decía “(...) mamá, enséñeme, enséñeme” [eta amak] “a no no ¡que esto aquí no vale pa’ nada!”. (...). Ellas se encontraban aquí analfabetas (...) Habría gente que no sabría hablar castellano, o poco...

[Testigantza 2]

Respecto al posible empleo de idiomas regionales en la vida moderna, no cabe duda que el más impropio para las necesidades actuales es el vascuence. Los demás, el catalán, el gallego (...), como idiomas de sintaxis latina, sirven como el castellano (...). El vascuence no, porque representa una mentalidad tan arcaica que es imposible amoldarlas a la vida actual. Por eso retrocede, no porque nadie le haga la guerra, sino porque no sirve para la vida moderna.

(P. Baroja, 1919)

[Kontaktu eza: 40 urte]

- Berreskuratzea:
Francoren azken urteak
 - Gau eskolak
 - Euskaltegiak
 - Ikastolak
- Irunberrin gehiengoa euskaldun?
 - Ekarpen kulturala herriari / gatazka politikoa

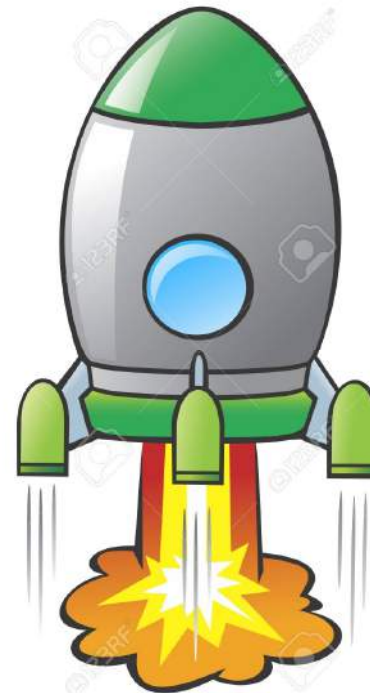
[Gasteiza!]

- Euskal Filologia Gasteizen
- Zeinen bereziak garen eta zeinen arraro, berezi eta isolatua den gure hizkuntza!

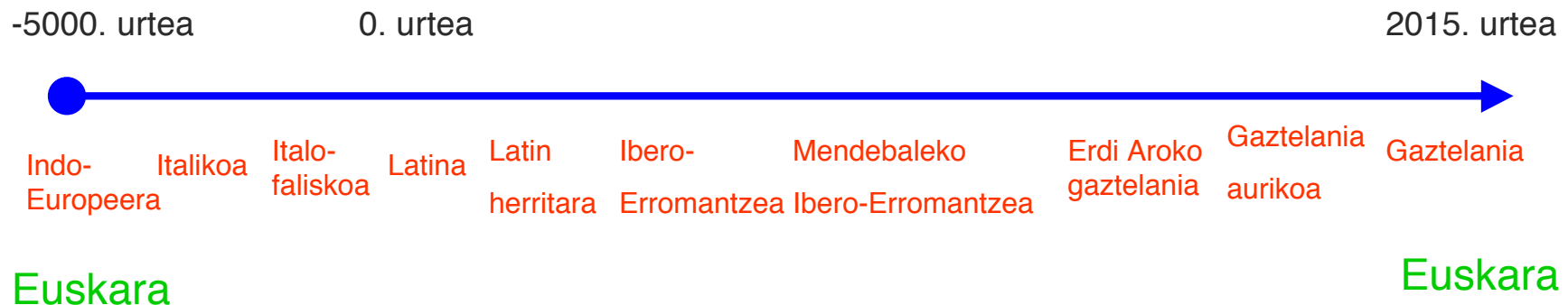
[Espazio ontzirako sarrera]

- Euskara espaziotik ikusi nuen
 - Perspektiba
- Beste hizkuntzekin konparatzeko aukera
 - Mitoak deuseztatzen

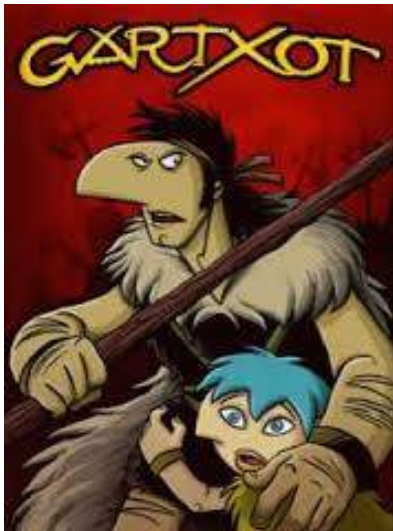
[1. mitoa: adina]

- “Euskara gaztelania baino zaharragoa da”
 - Erreferenduma egin dezagun
- Tranpa terminologikoa

2. Mitoa: isolamendua eta tamaina

- Isolatua da
 - Ez du ahaiderik
 - Ez du kontakturik izan beste hizkuntzekin

LINGVAE VASCONVM PRIMITIVAE per Dominum Bernardum Dechepare Rectorem sancti michelis veteris.

- 6000-7000 hizkuntza munduan
 - Mordo bat dira "isolatu", eta?
 - Maileguak: *makila, aizkora, wasapa...*
 - Literatura: gutxi eta berria?
 - HK erdia baino gehiago sekula idatzi gabe
 - 1.000.000 bat hiztun
 - 400 hizkuntza bakarrik kopuru honekin munduan

3. mitoa: ezaugarri bitxiak

- Ergatiboa
 - <http://wals.info/feature/98A>
- Hitzordena: “aditza beti bukaeran”
 - <http://wals.info/feature/81A>
- Txistukariak: <tz>, <ts>, <z>...
 - <http://youtu.be/9SVsxKCLmC4>

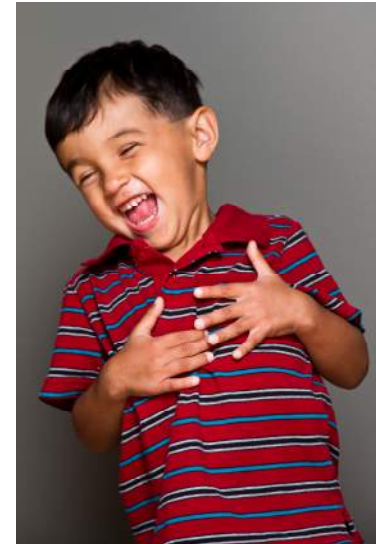
[Espaziotik ikusten dena...]

- Ez da zaharrena
 - Ez da isolatuena
 - Ez da txikiena
 - Ez ditu ezaugarririk berezienak
-
- EZ GARA
ARRAROAK

[Ez gara arraroak: ABANTAILA]

- Azpiegitura bat dago
 - Unibertsitateak eta eskolak
 - Literatura
 - Hitzunak
 - Presentzia sarean
 - Kontaktua beste hizkuntzekin
 - Hizkuntza bera egokia da besteak bezala (Baroja oker zegoen)
 - Eten kulturala laburra
- Jakina gehiago egin behar dela
 - Bidean

[Eboluzioa]

**BAIKOR IZATEKO
ARRAZOIAK
BADITUGU**

